

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	บทบาทสตรีเกี่ยวกับเศรษฐกิจครัวเรือนในชุมชนชนบท
ชื่อผู้เขียน	นางสมหวัง หล้าหนัก
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต	สาขาวิชาการศึกษาอนุกระบบ
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.พศิน แต่งจวง ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยงยุทธ เปลียนผดุง กรรมการ อาจารย์วิสุทธิ วานิช กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทสตรีเกี่ยวกับเศรษฐกิจครัวเรือนในชุมชนชนบท และเงื่อนไข ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทสตรีเกี่ยวกับเศรษฐกิจในครัวเรือนของชุมชนชนบทปัจจุบัน

ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยใช้หลายวิธีการผสมผสานกัน โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี และการวิจัยที่เกี่ยวข้อง การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง การสนทนากลุ่มย่อย และการบันทึกสนทนา ข้อมูลได้รับการตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์แยกแยะ จัดหมวดหมู่ ตีความและนำเสนอโดยการบรรยายและสรุปเชิงวิเคราะห์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

บทบาทสตรีช่วงตั้งแต่อดีตจนถึงก่อนตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ พ.ศ. 2527 ถูกกำหนดโดยสังคม โดยใช้เพศเป็นเกณฑ์กำหนด และได้รับการปลูกฝังและสืบทอดต่อกันมาจนกลายเป็นวัฒนธรรม ผู้หญิงได้รับมอบหมายให้ดูแลความเป็นอยู่ของทุกคนในครอบครัว เป็นแรงงานในการทำการเกษตรของครอบครัว และรับผิดชอบภารกิจในบ้าน เช่น การประกอบอาหาร การทำความสะอาดบ้านเรือน การทำความสะอาดเสื้อผ้า เป็นต้น

เมื่อมีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ พ.ศ. 2528 จนถึงปัจจุบันสตรีได้เข้าทำงานในนิคมเป็นจำนวนมาก ทำให้บทบาทของสตรีเปลี่ยนแปลงไป คือ สตรีรับผิดชอบในการดูแลสมาชิกในครอบครัว และ ภารกิจในครัวเรือนลดลง เนื่องจากสตรีต้องออกไปทำงาน

นอกร้าน เพื่อหารายได้มาใช้ในครอบครัว เช่น การไปรับจ้างทั่วไปทั้งในและนอกชุมชนและการค้าขาย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ความเชื่อของชุมชนในเรื่องบทบาทหญิงชาย ยังมีได้มีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตมากนัก ผู้ชายยังคงมีความเชื่อในบทบาทของผู้หญิงแบบดั้งเดิมอยู่ ผู้ชายจะช่วยงานผู้หญิงก็ต่อเมื่อตนเองไม่สามารถทำงานนอกร้านได้ หรือ ไม่มีงานทำ และจะทำก็ต่อเมื่อมีผลกระทบต่อตนเองหรือบุตรทำให้ผู้หญิงต้องแบกรับภาระในครอบครัวอย่างมากเหมือนเดิม

บทบาทของสตรีในครัวเรือน เป็นบทบาทที่สังคมกำหนดมาแต่เดิม แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปเพราะผู้หญิงไม่ได้อยู่ในครอบครัวตลอด แต่ต้องออกไปทำงานหารายได้นอกร้าน บทบาทเดิมที่เป็นงานไม่เป็นตัวเงินจึงเปลี่ยนไปเป็นตัวเงินจากการรับจ้างทำงานและทำอาชีพอื่น

บทบาทในด้านการเกษตร เป็นบทบาทที่ทุกคนในครอบครัวจะต้องช่วยเหลือกัน เพราะต้องใช้แรงงาน ต่อมาเมื่อมีการขายที่ดินออกไป และมีช่องทางในการทำอาชีพอย่างอื่นมากขึ้น บทบาทด้านนี้ของสตรีจึงน้อยลง

บทบาทในการหารายได้นอกร้าน เช่น การออกไปเป็นแรงงานในนิคมและค้าขาย บทบาทนี้เป็นการหารายได้ที่เป็นตัวเงินซึ่งสตรีในปัจจุบัน เข้าสู่อาชีพเพื่อหารายได้เป็นตัวเงินเป็นหลักในชุมชนชนบท

เงื่อนไขและปัจจัยที่มีผลต่อบทบาททางเศรษฐกิจของผู้หญิงในชนบท ที่สำคัญคือด้านวัฒนธรรม ด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ได้แก่ การเป็นครอบครัวเดี่ยว การสูญเสียที่ดิน ค่าครองชีพที่สูงขึ้น และด้านช่องทางประกอบอาชีพที่มีมากขึ้น เงื่อนไขและปัจจัยดังกล่าวเป็นตัวกำหนดบทบาทที่สำคัญของผู้หญิงในชนบทปัจจุบัน โดยเงื่อนไขทางด้านวัฒนธรรม เป็นตัวกำหนดหรือปลูกฝังความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและทัศนคติที่ยังให้ผู้หญิงยังมีจิตสำนึกว่างานบ้านเป็นหน้าที่ของผู้หญิงที่ต้องปฏิบัติ ถ้าไม่ทำจะเป็นที่ครหาของสังคมได้ ส่วนเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และช่องทางในการประกอบอาชีพ ทำให้ผู้หญิงมีบทบาทในการทำงานนอกร้านและมีบทบาททางด้านเศรษฐกิจในครัวเรือนมากขึ้น

Thesis Title	Women's Roles in Domestic Economy in Rural Communities	
Author	Ms.Somwang Lanug	
M.Ed.	Nonformal Education	
Examining Committee	Assoc.Prof.Dr.Phasina Tangchuang	Chairman
	Assist.Prof.Yonyudh Plianpadung	Member
	Lecturer Visut Vanich	Member

Abstract

This thesis was set out to probe women's roles in rural community domestic economy as well as conditions and factors affecting their current roles.

Data collection took a multifaceted form. It began with theoretical concepts-based documentary and related research reviews followed by participant and nonparticipant observations, structured and nonstructured interviews, focus group discussions and field recording. Collected data, subsequently, were cross-checked, verified, classified, analyzed, interpreted, and descriptively and critically presented. Findings were as follows:

Prior to the establishment of the, Northern Industrial Estate in Lamphun Province in 1984 women's role had socially been determined based on gender, observed and passed on resulting in a living culture of its own. Women were assigned to care for every family member, served as household agricultural labour pool, and in charge of such family affairs as cooking, cleaning and clothes washing, etc.

Following the establishment of the northern Industrial Estate, a large number of women went to work inside the Estate and their roles started to change. Their roles in caring for family members and household affairs were curtailed. They had to go out seeking employment and additional income working as general wage earners both within and outside the community as well as petty traders. However, community beliefs regarding gender roles did not change much.

Men still harbored the beliefs in women's traditional roles. They helped women work only when they themselves could not find employment outside the home or were unemployed. Furthermore, they would assume the women's helper roles only when they or their offsprings suffered the consequences of their not helping. Therefore, the women had to continue shouldering the heavy family burden they had assumed earlier. The only obvious change was that their formerly unpaid work had become financially compensated work.

On the agricultural front, formerly every family member's responsibility, following the sale of land and when other additional employment opportunities became more available, women's roles in agricultural affairs were reduced.

Their income-generating roles outside the home, i.e., working in the Northern Industrial Estate and engaging in petty trading, their very present monetary income sources, became the major income-generating ones within the rural community.

Key factors and conditions affecting rural women's economic roles were both cultural and social in nature such as increased number of single families, the loss of land, higher costs of living, and increased occupational channels and opportunities. They became key determinants of women's roles in a contemporary rural community. Culturally speaking, women still continued harboring the ideas, beliefs, values, and attitudes that household work was still their inevitable responsibility. If they did not assume such responsibility, so they felt, they would be frowned upon. As regards the social change factor and increased employment opportunities, it was found that they had enlarged women's roles in both outside-the home work and domestic economy.